

Absalonsstien

(Holbæk syd /)

Absalon, 1128 – 1201, biskop. Søn af Asser Rig af den mægtige sjællandske Hvideslægt og bror til Esbern Snare. 1158 Biskop i Roskilde. 1177 Ærkebiskop i Lund, Skåne. 1167 anlagde han som bekendt en borg ved fiskerlejet Havn.

Holbæk nævnes første gang 1199 i Absalons gavebrev til Sorø kloster, men ellers har der ikke været meget Absalon over byen.

Man ved også, at han mageskiftede landsbyen 'Ellinge' til Sorø Kloster, der senere 'overlod' den til Roskildebispen, som oprettede hovedgården 'Birkholm' – det senere Løvenborg (se denne) – så han har haft 'aktiviteter' på egnen.

Fat bykortet og udforsk Holbæk på cykel gennem det vidtrækkende (navngivne) stisystem – og de mange (unavngivne) 'smutstier'.

Absalonsvej

(Holbæk syd / 1945)

Her blev Slotsmarksskolen opført 1956 (ark. Monrad Hansen) og den nye 'Teknisk Skole' 1965.

Den gamle 'Teknisk Skole' blev bygget 1890 på Jernbanevej – det nuværende 'Foreningshus'. 'Institutionen' blev grundlagt 1870.

Ved anlæggelsen overvejedes det at føre vejen over jernbanen mod Smedelundsgade, men det blev ved tanken.

Slotsmarksskolen vil 2005 blive sammenlagt med Søndre Skole (den gamle Merløse Skole) til den nye Absalonskole ved Kikhøj (Vandtårnsvej), men det bringer jo ikke Absalon mere på banen.

Den Private Realskole (fra Blegdammen) overtager derefter bygningerne.

I 1960'erne blev der over Slotsmarksskolens tre indgangsdøre opsat en gave fra Ny Carlsbergfondet: billedhugger Hans Olsens 'Børn i naturen' / i mosen, i skoven og i engen. Hvor mange af de 40 års elever husker i dag kunsten over deres hoveder? Hvor meget *ser* vi (alle) overhovedet kunsten, der er opstillet i vor by?

Agervang

(Holbæk øst / 1964)

'Vangkvarteret' hører til 'Bjergmarken', der var Holbæks største vang, sat til 180 høveders græsning, når der hvert 3. år var Fælled på området.

'Fælleden' dyrkes ikke, men bruges kun til græsning. I ordet gemmer der sig både ordet 'fæ' (ko) og ordet 'land'.

'Høveder' er hornkvæg (ikke heste og får).

Ager: se ordforklaring omkr. 'jorder'

Vang: se ordforklaring omkr. 'jorder'

Ahlgade

(Bymidte / 1787 ved folketællingen)

Har haft flere navne:

I stadsretten benævnes den Torgade (hovedgade). Senere Landevejsgaden, Den Store Gade, Storegaden, Torvegade (Holbæk Stadsret) og Adelgaden (f.eks. 1456). Både 1683 og 80 år senere (1761) benævnes den Nørregade – uden at det betyder, at den har heddet det i alle 80 år.

Valdemar Sejers Jyske Lov fra 1241 anfører: '*fra hver by – som fra Arilds tid – skal være Adelvej... 14 alen bred*' (ca. 8,8 m).

I mere end hver tredje danske by hedder hovedgaden 'Adelgade' eller afart der af.

'Adel' har i denne forbindelse intet at gøre med 'høj byrd', der stammer fra tysk.

Gammeldansk *athæl* beskriver 'det bedste' af sin art, (f.eks. hoved) og sammen med *gathæ* har vi 'hovedgaden' eller 'storegaden'. **h**'et i vor Ahlgade stammer muligvis fra dette gamle 'athel'. Krügers kort fra 1794 anfører navnet i to ord *Ahl Gaden*. Kun Holbæk og Holstebro har formen med **h**.

Forskellig længde fra hhv.:

Stud(i)estræde, Pølsekrogen og Hotel Isefjord til Smedelundsgade.

Det 'krogede' forløb i gadens vestdel har måske noget at gøre med skibsbroens betydning. 'Pølsekrogen' har engang været fortsættelsen mod 'Slottet'. Resens kort fra ca. 1675 og Fr. V's atlas fra ca. 1750 viser tydeligt en forlængelse mod vest. (Se 'Pølsekrogen'). Hvis man støder på navnet 'Akseltorv' om vores torv midt på Ahlgade, er det ikke en

misforståelse eller et 'glemt' navn, men den almindelige benævnelse af en fast torvedag dekretet af Chr. IV, hvor man måtte sælge 'varer bragt på (vogn) aksel'. Deraf torve-navnet i mange købstæder.

Byens ældste sognekirke – Sct. Nicolaus (de søfarendes skytsengel) – lå nær skibsbroen (i dag Ahlgade ca. 5-7) med kirkegård. (Se *Gl. Kirkevej*).

Helt i vestre ende af gaden – mellem byens og Slottets grund – stod *Strandporten* (tidligere 'Lundsled'), en simpel plankeport med vippebom. Fr. II formaner 1541 alle købstæder om 'at holde deres stakitter i god orden og med vagter', thi hverken folk eller fæ skulle jo kunne komme uhindret ind. 1832 blev porten erstattet med en tofløjet stakitport og en fodgængerlåde for tyve år senere (1851) at blive 'nedbrudt' ved 'Accisens' ophævelse.

I forbindelse med byporten fandtes *Acciseboden*. 'Siceboden' var overalt i landet et 'standardhus' med rum til vagten og et tagudhæng med bænk (fotoer haves). Ud over seng og bord/stole var der alskens målegrej: bismere, tønde- og skæppemål og sågar et brændejern til kvæg. Accisen var told på varer fra 'land til købstad' som blev opkrævet af 'posekigge- ren' (vagten) – for at sikre at 'man havde rent 'mel' i posen' (oprindeligt var det 'brød' man havde i posen).

Borgere kunne godt forpagte accisen af byens råd (eksempel 1644).

Mellem *Acciseboden* og 'Isefjord' lå de sidste af 'Slottens Huse', hvorimod 'Gadehusene' lå mellem *Strandporten* og *Voldgraven*.

Acciseboden blev solgt til nedrivning 1852 og købt af grundlægger og ejer af hotel 'Isefjord' (1852) mægler Busch, der flyttede den ned i sin have mod 'Landlyststien' og lod den bygge om til bolig for sin havemand.

1970 blev den flyttet ud på *Kalundborgvej* ved *Strandparken*, men ombygningen har helt berøvet husets karakteristikum: *tagudhængen* ('Kasketskyggen').

I forbindelse med hotellet var 'Holbæk Teater' indviet 1884 – med bagved liggende gymnastiksal. Før var byens teater 'Bremers sal' ('Bremerhafnen') 1851 i 'Holbækgaarden',

Markedsgade. Tidligere endnu 1788 havde der været '*Comødiegaarden*' i *Smedelundsgade* (find selv bygningen, årstallet står på gavlen), men kun frem til 1792. 1914 fik byen endnu et teater på '*Postgaarden*' beliggende på torvet. Det var et værtshus fra 1790, der 1853 fik bygget en etage på og i tiden fremover var byens førende hotel. Omkring 1900 var placeringen tiltænkt det kommende rådhus. Som hotel ophørte '*Postgården*' 1961, men fortsatte nogle år endnu som restauration på 1. sal.

'*Grand-bygningen*' f.eks. har blandt andet været amtmandsbolig og huset blev renoveret 1997 for 19 mio kr. – det hidtil dyreste byfornyelsesprojekt i byen. Under pladsen foran bygningen blev der 1936 indrettet toiletter – de 'underjordiske'. De blev fjernet 1997. '*Citroëngaarden*' (mange huse i flere baggårde) blev revet ned 1986 og genopstod som '*Centergaarden*'. Men en ældre generation kaldte de mange bygninger '*Konsul Smiths gård*'.

'*Vagten*' i øst og '*Vennely*' i vest beretter også historie. Med '*Vagten*' henvises der til byens *vagt og sprøjtehus*, der lå på torvet indtil 1804, hvorefter disse 2 funktioner blev flyttet til *Smedelundshjørnet*, da det blev reguleret som følge af, at *Roskilde-Kalundborg-landevejen* blev ført gennem byen (se *Roskildevej*). Hundrede år efter (1914) blev hjørnet saneret igen og købmand Sevel Sørensen byggede sin store røde bygning, der naturligvis fik navnet '*Vagten*'.

'*Vennely*'-bygningen i vest er nr. 3 i rækken bygget 1916 og står som pendant til '*Vagten*'. Tidligere lå restauration '*Vennely*' i en gammel enetaget bygning.

Overfor ligger en lille arkitektonisk perle (nr. 5) bygget af ark. Iversen 1912, men andre bygninger på byens hovedstrøg fortjener, at fodgængernes blik løftes fra gaden.

Vis-a-vis '*Vagten*' lå '*Holbækhus*' og '*Ankerhus*', der begge måtte vige for gadeudvidelsen mod *Labæk* i 1960'erne og 70'erne. I dag ligger '*Borgergården*' her (1976).

Det skal vel lige kort nævnes, at 'bladhuset' nær havnen er fra 1960 og der på grunden

tidligere lå den købmandsgård, der 1937-38 blev flyttet op til Museet.

Peter Korsgaards *'På strøgtur med oldemor'* har mange dejlige fotoer, der fortæller Ahlgades historie bedre end mange ord.

Ahornstien

(Kisserup Strand /)

'Sommerhusområde'

Kaldes også Løn, Ær og Navr ('Fugleøjetræ') Ahorn indført til Danmark ca. 1750. Om efteråret fremstår det som et meget smukt, farvestrålende træ.

Ikke underligt, at man i gamle dage sagde: 'Æren er det fejreste træ i skoven' (altså intet med 'ære' at gøre).

Falder talen på 'Valbirk' er det ahorn. 'Val' betyder 'vælsk', altså 'keltisk'-birk, gerne en birk med forvreden stamme og knudret ved. Her dukker 'valnød' også op.

Ahornvej

(Vipperød / 1971)

'Trækvarteret' i Vipperød.

Flengårds-udstyknings.

Hed tidligere *Birkevej*, men da der også var en Birkevej i Tuse besluttedes det (ved kommunesammenlægningen 1970) at ændre Vipperødnavnet.

Albert Thomsens Plads

(Bymidte / 1976)

Albert Thomsen, 1889-1952, lærer og lokalhistoriker.

Han kom til Holbæk 1918 som en 29-årig ung lærer, der blev elsket af børnene. 'I skolen har jeg mine bedste timer' sagde han.

1920 blev han ulønnet leder af 'Museet for Holbæk og Omegn' til sin død. Skam få den, der ikke sætter pris på dette unikke museum, der må stå som hans livsværk.

Forfatter til *'Holbæk Købstads Historie'* m.m. 1946 blev han formand for 'Dansk kulturhistorisk forening' og han var meget anerkendt i museumskredse ikke mindst på Nationalmuseet.

Han var uhyre produktiv og initiativrig. Og han var kreativ på et meget højt niveau. Ikke

underligt, at borgerne kom til ham med deres idéer, og kunne han indvirke nød forslagene gerne fremme. Navngivning af nye veje er et godt eksempel på et sådant samspil, selv om der også kunne opstå skærmydsler. Læs f.eks. om 'vejnavnestrident' efter freden i 1945 (Michael Hertz, 'Holbæk i hundred år'). Det valgte billede (se billedarket) illustrerer situationen med megen ironi. (Se også de to veje). Han blev bisat i Museets have, som den eneste uden for kirkegården. Relieffet er en mindeplade udført af Erik Reiff (1977) med titlen *'noget som gror'*.

Alfred Hansens Have

(Holbæk øst / 2002)

'Borgmesterkvarteret'.

En skam, at 'man' ikke vil markere ham som Bgm./Borgm./Borgmester. Det er vel det, der skulle fokuseres på i 'Borgmesterkvarteret'. Alfred Hansen, 1882-1957, typograf og socialdemokrat.

1919-1954 Holbæks og Danmarks første folkevalgte borgmester. Første valg blev afgjort ved lodtrækning mellem ham og den konservative Dr. Schou, men ved alle følgende valg var der genvalg. 35 år som borgmester!

1920 havde Holbæk 11.000 indbyggere. I 1954 var der 15.000.

Han nærede blandt meget anden en varm interesse for biblioteksvæsenet og sendte 1929 *Danmarks første bogbil* ud i området med udlånsbøger (efter amerikansk forbillede).

Algestrupvej

(Algestrup / 1972)

1377 Algutsterp. Oprindelig en *torp*-landsby, et udflyttersted. Endelsen *-torp* er ændret til *-terp* og senere til *-strup*. Forstavelsen er et mandnavn, altså *'Alguts udflytterbebyggelse'*.

Også formen Alkestrup kendes.

Landsbyen lå i det gamle Igelsø Len.

Nævnt 1635 i Jordebogen.

Alléparken

(Holbæk syd / 1980)

Kontamination/sammenblanding:

Allé er én ting. Park noget helt andet.

Amtmandsvej

(Bymidte /)

Her ligger den tidligere Amtmandsbolig i palæstil. Opført 1901 af amtmand Schulin. (Ark. H. Haunstrup) og senere overtaget af staten. Bolig frem til 1972.

Den gamle amtsmandsbolig var 'Grand' på Ahlgade, bygget af M.G. Bindsbøll.

Lidt stolte kan vi vel være over, at Bindsbøll senior var arkitekt på Grand. Det var ham, der byggede Thorvaldsens Museum m.m.m. og var far til Thorvald Bindsbøll.

Stadsingeniørens kontor lå også her på vejen. I dag på nordøsthjørnet af Dommerstien som nr. 1. Huset blev bygget til beboelse 1918, arkitekterne Ivar Bentsen og Marius Pedersen (se deres vej). Til- og ombygning 1930 ved ark. Vilhelm Olsen.

På vejens vestside som nr. 2 havde Holbæk Amts vejvæsen kontorbygning i amtsvej-inspektør Danøs baghave. Bygningerne var bygget sammen, men Danø havde privat indgang fra Sofievej. (Se *K. P. Danøvej*). Senere brugt af kommunen og VUC. I dag mange aktiviteter i det store hus.

Nr. 4 er oprindeligt bygget som privat præstebolig, senere solgt til privat side, dernæst statsejet præstedomicil og i dag igen privat ejendom.

Amtsstuen flyttede 1932 ind i Dampmøllens gamle adm.bygning 'Møllehus', der blev revet ned 1974 i forbindelse med Jernbaneplassens renovering.

Anders Larsens Sti

(Holbæk øst /)

Ved stiens udmunding i Østerled ligger der på hver side et 'prøvehus' (ark. Ivar Bentsen), forløberne til '*Gedehusene*' på Kapellanvej. Fat bykortet og udforsk Holbæk på cykel gennem det vidtrækkende (navngivne) stisystem – og de mange (unavngivne) 'smutstier'.

En udmærket beskrivelse af Anders Larsen får man i Helge Larsens bog 'Avis, egn og folk' (Holbæk Amts Venstreblads 75 års jubilæum, 1980). Meget andet berøres i bogen og den giver et fint indblik i de sidste 150 år af områdets 'historie'.

Anders Larsensvej

(Holbæk øst / 1952 og 1959)

Anders Larsen, 1852-1926 født i Uglerup på Tuse Næs, købmand.

1894-1920 medlem af Holbæk Byråd og konstitueret som borgmester 1919 under H. E. Flemmers sygdom (se dennes vej).

Far til slagordet '*Holbæk – Sjællands centrale Havneby*'.

Ultimo 90'erne var han den ene af tre i 'Konsortiet'. De to andre var købm. Julius Mortensen og købm. Carl Reffs.

Initiativtager til udgivelse af Holbæk Amts Venstreblad 1/4-1905 sammen med købm.

Julius Mortensen.

1905 medstifter af Det Radikale Venstre. Sammen med købm. Julius Mortensen og professor Flint (se Rådhusvej) var han en varm fortaler for *enhedsskolen*, men et 'bagstræberisk' byråd holdt igen og først efter 2 års argumenter kom skolereformen i 1904. Mindsten rejst 1928 på Munkholmvej nr. 119 – en placering der, hvis mulig, skulle

revurderes. Teksten lyder:

'Vennesind – Borgersind – Samfundssind'.

Han var – både alene og i samspil med andre – en inspirator og igangsætter. Ved bisættelsen i 1926 sagde borgmester Alfred Hansen, at 'Anders Larsen havde vakt byen af dens tornerosesøvn'.

Assistens Kirkegård (i dag benævnt Østre Kirkegård), der ligger her på vejen, blev anlagt 1924 (haveark. Böttiger) og kapellet bygget 1928 (arkitekt Marius Pedersen, se også hans vej). Dengang var adgangsvejen kun ad Østre Allé, der 1952 blev omdøbt til Carl Reffsvej. (Se denne).

1999 blev Margrethe Kapellet bygget (ark. Karsten Rønnow) og Danmarks første og indtil nu eneste Naturkirkegård anlagt (landskab-sark. Charlotte Skibsted).

Anemonevej

(Holbæk øst / 1962)

Bogstavet **A** i 'Blomsterkvarteret'.

Anemonens nordiske navn er '*Simmer*', men navnet – der er græsk – betyder egentlig 'vindblomst', hvor vind har noget at gøre med 'ånd/pust'.

Det er vor almindeligste skovbundsplante i løvskovene før løvspring. Ud over hvid findes den også som gul og blå.

Forhåbentligt kan alle synge/nynne med på Kaj Munks '*Den blå anemone*' (1943) med Egil Harders dejlige melodi.

Annavej

(Holbæk syd / 1924)

På Katrinetoften.

Fra hebraisk Hannah (ynde). Anne-formen blev den foretrukne i Danmark. Siden kirkemødet i København 1425 et af de almindeligste.

Men hvem var Anna, der skulle erindres?

Byen har tidligere haft 11 pigenavneveje (nu 9), men kun 2 af dem er tilknyttet en bestemt person.

Se dog '*Spånebak*', sidste afsnit.

Anneksgårdsvej

(Orø syd / 1972)

Annexgaard tilhørte Kronen, men blev senere arvefæste.

Historien om 'takkegave' fra Kronen til præsten efter Svenskekrigene (1657-1659) stemmer ikke, idet Kongen (Fr. III) før krigen havde skænket gården til præstekaldet (1650), '*fordi kaldet var så magert*'.

Arvefæste: en udvidelse af *Livsfæste*, hvor fæstet – den bindende aftale – var knyttet til '*fæsterens*' og hans kones livstid, mens arvefæstet kunne overføres til en arving.

'*Fæsteren*' betalte indfæstning, landgilde og arbejde (hoveri) til 'ejereren' og udredte skatter og afgifter til det offentlige.

Arnakke Enghave

(Arnakke / 1972)

'Ari' (ørn) gemmer sig i forstavelsen og '*-nakke*' er noget der springer frem, altså: *det fremspringende næs med ørne*.

Benævnes Aranache ca. 1100. Arnacke landsby nævnes 1376 og Arnakke kendes fra 1389. *Enghave*: Landsbyens fælles græsningsareal, se ordforklaring omkr. '*jorder*'

Vejen kaldtes tidligere Tempelkrogen.

Vejen er blind og sidste hus (nr. 27) ligger som det eneste i området med direkte adgang til vandet (ellers siv og rør). I højvandsperioden ligger huset på en ø. Der er kun 4 huse på vejen og de resterende '23 numre' er tagrørs-'strimler' fra ældre tid, tilhørende Arnakkes beboere.

Stik øst – i en anden kommune – ligger 'Egernæs': en drejebog fra stenalderen med næsten uberørt natur, indflettet veksler fra kvæg og 'vilde' dyr.

Arnakke Gade

(Arnakke /)

Arnakkegårds Allé

(Arnakke/ 1972)

Ejendommen var på 35-40 tdr. land med ikke særlig god bonitet (ydeevne). Jorden var meget sandet og senere udnyttet med grusgrave. I dag dækker et halvt hundrede parceller areallet.

Arnold Sørensens Have

(Holbæk øst / 2002)

'Borgmesterkvarteret'.

En skam, at 'man' ikke vil markere ham som Bgm./Borgm./Borgmester. Det er vel det, der skulle fokuseres på i 'Borgmesterkvarteret'. Arnold Sørensen, 1914-1988, gårdejer i Hørby.

1963-1966 Sognerådsformand i Hørby.

1966-1970 Borgmester i Tuse Næs kommune.

1970-1985 Første borgmester i Holbæk stor-kommune. Han var højt agtet som både menneske og borgmester (næsten 4 perioder) og nekrologerne fortæller tydeligt herom.

Byens borgmesterkæde er skænket af byens erhvervsorganisationer i anledningen af den

nye administrationsbygningens ibrugtagning 19. november 1979. Skikken med borgmesterkæde er af nyere dato.

Artillerivej

(Holbæk øst / 1914)

Indkørselen til Holbæks kaserner fra nord. Kasernernes arkitekter var Egil Fischer og Olaf Petri.

Sygehusets ark. var Johs. Strøm Tejsen.

Byggesum 2 mio. kr.

Artilleri er svært skyts og infanteri er fodfolk.

Artillerikasernen 1914 (ligger sydligst) og

Infanterikasernen 1913 (ligger nordligst).

Set i fugleperspektiv danner de 2 kaserners bygninger et projektil.

Kasernerne blev nedlagt 30. juli 1982.

Ved kasernebyggeriet måtte byens dyrskueplads nedlægges.

Den ny blev anlagt 1917 på området, ca. hvor tennisanlægget er i dag på 'Højen'.

Askekrogen

(Kisserup Strand /)

'Sommerhusområde'

Ask er et rigtigt 'bondegårdstræ'.

'Yggdrasil', 'Livstræet', 'Verdenstræet' vokse i Asgaard og var et helligt træ i hedensk tid.

Beskytter ifølge folketroen mod torden og lynild – er et såkaldt 'brandtræ'.

'Asgaard' er i nordisk mytologi asernes (gudernes) bolig, der ligger på 'Idla-sletten' – midt i verden. Her findes f.eks. 'Valhal' og denne kæmpestore ask ('Yggdrasil'), hvis krone strækker sig ind i himlen og grenene når ud over hele verden. Askens 3 rødder ender i hver sin brønd. Urds brønd ligger i 'Asgaard' og er asernes tingsted. Dragen 'Nidhug' gnaver i rødderne og når de er gravet over indtræffer 'Ragnarok' – den nordiske dommedag.

Ifølge den nordiske mytologi blev de første mennesker skabt af 2 træstammer og manden blev kaldt Ask (og kvinden Embla).

Asken er også kirkegårdstræ, idet den blandt meget andet også beskytter mod 'slanger', dvs. også mod 'Lindormen', en stor menne-

skeædende slange eller drage, der elsker at mæske sig i de dødes grave.

Asmindrupvej

(Vipperød / 1972)

1370: Asmindorp. Oprindelig en *torp*-landsby, et udflyttersted. Endelsen *-torp* er ændret til *-terp* og senere til *-rup*. Altså '*Asminds udflytterbebyggelse*'.

Vej mellem Sdr. Asmindrup og Vipperød. Asmindrup kendes udmærket: et gods tilskrives Hofmester Poul Laxmand i 1490 og lensmand (1620-1627) Alexander Rabe von Pappenheims våben findes på kirkens altertavle. Udtrykket '*at kende sine pappenheimerer*' fortæller, at man ved, hvem man har at gøre med.

En 'pappenheimer' var en soldat under den tyske general P. (1594-1632), der deltog i 30-årskrigen. Hans soldater var berømte for deres *tapperhed* og *troskab*.

Aspebakken

(Orø, Gamløse Strand /)

'Sommerhusområde'

Et lille 'trækvarter'.

Asp eller Esp er et godt læbæltetræ og kan vokse overalt. Også kendt som '*bævreasp*', selv om den er vores almindeligste poppel. 'Bævre-asp' har fået navn efter den svage sitren i bladene ved den mindste vind.

Folkeligt udtryk '*ryste som et espeløv*'.

Lighteren er kommet for at blive, men før den blev næsten alle tændstikker her i landet fremstillet af bævreaspens ved, der også var velegnet til bremseklodser på hestevogne.

Asserholmvej

(Ågerup / 1972)

Tidligere benævnt Asaholm / Asholm.

Langstrakt banke med svage rester af voldsted.

Ågerup mod Tempelkrogen.

Vejen er spærret for motortrafik, men gående og cyklister kan passere ned til engene og en arbejdsvej, som mod nord løber ind i Fjordstien nær campingpladsen, der mod øst fører til Roskilde og mod vest til Holbæk. Stien er en

etape af det stiforløb, der skal kunne bringe os Isefjord og Roskilde Fjord rundt. Færdig rute vil blive på ca. 375 km. (Se Fjordstien).

1896 blev der fundet mure bygget af munkesten på et underlag af kampesten. Altså et 'villet' byggeri – et voldsted ?

Selve 'holmen' ligger inden for dæmningen, der spænder tværs over Tempelkrogens inderste del.

Det inddæmmede areal – der ligger både i Holbæk og i Roskilde amt – dækker ca. 75 ha.

En meget smuk cykel- / spadseretur venter med et rigt fugleliv og græssende kreaturer ude på *Egernæs* mod nordøst.

Få et kort på turistbureauet eller biblioteket. 'Holm': en lille, ofte ubeboet ø. Lidt poetisk kan den gamle form 'holmr' oversættes til 'bølge på havet'.

Audebo Skolevej

Audebovej

(Audebo / 1972)

1370 Auethebothe.

1594 Auffdebue – senere Avde - (af mandsnavnet Aghwith) og (handels) bod. Landsby nordøst for Hagedsted tæt ved Lammefjorden. Dæmningen blev anlagt 1873-1877. Vandet løftes 7½ m. Læs nærmere herom ved '*Lammefjordsvej*'.

I daglig tale 'Audeboskolen' startede i 1943, først som 'arbejdslejr', siden som 'Statens Arbejdstekniske Skole', senere kendt som 'AMU-center' og nu sluttelig som 'EUC Nord Vest Sjælland'.